

УДК 34+004+00118+342.9

ДУБНЯК М.В., кандидат юридичних наук, завідувач наукової лабораторії правового забезпечення цифрової трансформації, Наукового центру цифрової трансформації і права ДНУ ШБП НАПрН України, старший викладач кафедри інформаційного, господарського та адміністративного права КПП ім. Ігоря Сікорського, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7281-6568>.

ВЕЛИКІ ДАНІ ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ І ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: СТАН ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Анотація. У статті досліджено значення використання Великих Даних у процесі прийняття рішень, зокрема, щодо досягнення Цілей сталого розвитку (ЦСР). Проаналізовано правове регулювання ЦСР в Україні з 2015 року. Встановлено інституційну систему збору та оприлюднення даних за показниками ЦСР в Україні. Виявлено, що дані оновлюються не системно, збираються не за усіма показниками. Це унеможливує коригування рішень для досягнення ЦСР. Використання Великих Даних в показниках ЦСР може доповнити статистику та виявити нові окремі взаємозв'язки між індикаторами. Збір Великих Даних здійснюється, як правило, корпоративними структурами, які вклали значні кошти у формування баз даних, та використовують результати обробки Великих Даних у власних бізнес-моделях. Необхідне прийняття Стратегії досягнення ЦСР в Україні до 2030 року із правовим регулюванням про використання сучасних цифрових технологій збору, аналізу та залучення Великих Даних від бізнесу.

Ключові слова: Цілі сталого розвитку, індикатори, бази даних, статистика, моніторинг, Великі Дані, прийняття рішень, право.

Summary. The article examines the importance of using big data in decision-making, in particular, in achieving the Sustainable Development Goals. The legal regulation of the SDGs in Ukraine since 2015 is analyzed. An institutional system for collecting and publishing data on SDG indicators in Ukraine is established. It is found that the data is not updated systematically and is not collected for all indicators. This makes it impossible to adjust decisions to achieve the SDGs. The use of Big Data in SDG indicators can complement statistics and reveal new individual relationships between indicators. Big Data is collected, as a rule, by corporate entities that have invested heavily in building large databases and use the results of big data processing in their own business models. It is necessary to adopt the Strategy for Achieving the SDGs in Ukraine until 2030 with legal regulation on the use of modern digital technologies for collecting, analyzing and attracting Big Data from businesses.

Keywords: Sustainable Development Goals, indicators, databases, statistics, monitoring, Big Data, decision-making process, law.

Постановка проблеми. Цифровізація соціальних та економічних процесів стала постійною частиною життя. Різноманітні сучасні технології для збирання, аналізу, зберігання та обміну даними швидко розвиваються і поширюються завдяки зниженню собівартості технічних пристроїв та їх повсюдного використання. Цифрова трансформація дозволяє прискорити та оптимізувати усі суспільні процеси: комерційні, матеріально-технічні, освітні, культурні та інші. Використання різних онлайн сервісів, додатків і смарт-речей містить велику кількість даних. Такі дані використовуються комерційними агентами для зміни і удосконалення власних бізнес-процесів, моделювання поведінки споживачів, надсилання таргетингової реклами. Одночасно

існує проблема у використанні такого масиву даних для аналізу індикаторів досягнення Цілей сталого розвитку (далі – ЦСР).

У 2020 році було створено 64,2 зетабайта даних, що на 314 % більше, ніж у 2015 році. Більша частина цих даних отримана від повсякденної взаємодії з цифровими продуктами чи послугами, зокрема мобільними телефонами, кредитними картками та соціальними мережами. Досягнення обчислювальної техніки та науки про дані (англ. Data Science) тепер дозволяють обробляти й аналізувати Великі Дані в режимі реального часу. Нові ідеї, отримані в результаті такого аналізу даних, можуть доповнювати офіційну статистику та дані опитувань [1].

Згідно дослідження Організації Об'єднаних Націй (далі – ООН) у більшості країн до цього часу немає методики для збору і формування даних, які можуть підтвердити досягнення індикаторів ЦСР. Традиційні методи статистики та соціологічних досліджень, скоріше узагальнюють кореляційні зв'язки між різними вибірками і групами даних, ніж дають повні та достовірні дані, які можна використати для вимірювання індикаторів ЦСР. Аналіз Великих Даних допоможе виявити диспропорції в суспільстві, які раніше були приховані [1].

Результати аналізу наукових публікацій. У дисертаційному дослідженні 2009 року вказувалось, “що дослідження проблем сталого розвитку є актуальним завданням юридичної науки, оскільки, держава і право – це важливі засоби впливу на процеси сталості, які дозволяють забезпечити головну мету будь-якого демократичного суспільства. Саме тому до її вивчення повинні бути підключенні всі галузі юридичної науки, що буде сприяти виявленню слабких складових. Загальна теорія права та інші галузі юридичної науки взагалі не розглядають концепцію сталого розвитку” [2, с. 126].

Згідно аналізу даних Національного репозитарію академічних текстів станом на 10 лютого 2024 року у правових науках, за пошуковим запитом “сталій розвиток” (у різних відмінках), було захищено 9 дисертацій, з них 6 кандидатських, 3 докторських; 5 дисертацій з 9 захищено за тематикою “природокористування” [3 – 7]. Окремі питання використання господарсько-правових засобів та норм міжнародного права для сприяння сталому розвитку є у трьох дисертаційних дослідженнях [8 – 10].

Таким чином, від часу формування наукового завдання “необхідності дослідження сталого розвитку усіма галузями юридичної науки” (2009), на рівні кандидатських і докторських дисертацій у науковій спеціальності “право”, це завдання є малодослідженим до цього часу. На противагу цьому, за різними спеціальностями економічних наук, проблематика сталого розвитку була предметом наукових досліджень у понад 220-ти дисертаціях; державного управління – 28 дисертацій [11]. Поодинокі наукові праці стосовно ролі та значення використання сучасних цифрових технологій для ЦСР є в роботах [20; 23; 24].

Таким чином, питання правового забезпечення ЦСР не було предметом глибоких наукових досліджень у галузі права, а в контексті збільшення масивів Великих Даних питання правового забезпечення використання таких даних в дослідженнях досягнення індикаторів ЦСР є актуальним.

Метою статті є визначення системного бачення про перспективи отримання та використання Великих Даних (Big Data) для прийняття рішень і досягнення Цілей сталого розвитку в Україні.

Виклад основного матеріалу. У 2000 році на “Саміті Тисячоліття” ООН було затверджено вісім “Цілей Розвитку Тисячоліття до 2015 року” (далі – ЦРТ), зокрема, ліквідація абсолютної бідності, забезпечення загальної початкової освіти, сприяння

гендерній рівності, скорочення дитячої смертності, поліпшення охорони материнського здоров'я, боротьба з ВІЛ/СНІДом, екологічна стійкість, формування всесвітнього партнерства з метою розвитку. За оцінкою Генерального секретаря ООН “зроблені кроки для досягнення ЦРТ створили нові передові партнерства, сколихнули громадську думку і продемонстрували величезне значення постановки широкомасштабних цілей. ЦРТ змінили процес прийняття рішень як в розвинених країнах, так і в країнах, що розвиваються” [12, с. 3]. Подальший світовий прогрес залежить від постановки довгострокових цілей на наступне десятиліття.

2015 року Генеральною Асамблеєю ООН було схвалено нову глобальну стратегію “Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року” [13] (далі – Порядок денний 2030 р.) та затверджено вже 17 Цілей сталого розвитку та 169 завдань щодо їх виконання [14].

ООН окремо наголошував на необхідності забезпечення збору, обробки, аналізу та розповсюдження достовірних, своєчасних, доступних даних, для їх врахування у формуванні національних стратегій та планів сталого розвитку, а також задля здійснення моніторингу стану справ у сфері досягнення ЦСР.

Статистичною комісією ООН була створена Група високого рівня з Партнерства, координації та підвищення інституційної спроможності у статистиці для Порядку денного 2030 р. (High-level Group for partnership, coordination and capacity-building for statistics for the 2030 Agenda for Sustainable Development (HLG-PCCB) [15]. За вибір глобальних індикаторів для вимірювання прогресу у досягненні ЦСР відповідає Міжсекторальна агенція та Експертна група по Індикаторам ЦСР (Inter-agency and Expert Group on SDG Indicators (IAEG-SDGs) [16].

У 2017 році було створено Глобальне середовище індикаторів (далі – ГСІ), яке включає 231 індикатор [17]. Формування показників ГСІ здійснюється на даних окремих країн, але не всі країни готові до збору інформації щодо таких показників. Показники даних для встановлення індексів ЦСР не ідеальні: індикатори для збору даних складні, основні показники можуть бути неоднозначними; ЦСР спрямовані на вирішення проблем світового масштабу, і не повністю застосовуються до національного чи регіонального контексту [18].

Розвинені економіки зосереджуються на здоров'ї, освіті, суспільстві та навколишньому середовищі (ЦСР 3, 4, 8, 13-15). Вони мають вищий рівень економіки та інфраструктури, не мають таких проблем, як голод і бідність. Економіки, що розвиваються, концентруються на засобах існування людей: подолання голоду, здоров'я, скорочення нерівності (ЦСР 2, 4, 10). Порівняно з розвиненими економіками, вони зосереджені на основних гарантіях виживання людини. Спільними завданнями цих двох типів економіки є гендерна рівність, захист лісів, економічний розвиток (ЦСР 5, 8, 10, 11-15) [19].

Кожна країна враховує національний контекст та формує власні індикатори ЦСР, однак, питання збору, оцінки аналізу таких різномірних даних у світовому масштабі для визначення досягнення ЦСР є проблематичним.

Система індикаторів ЦСР має важливе значення для тих, хто приймає рішення, щоб керувати сталим розвитком. Роль цифрових технологій в сталому розвитку досліджуються з негативного і позитивного боку. З негативного боку, це опублікування порівнянь між бажаними і очікуваними статистичними показниками досягнення певного індикатора ЦСР [20, с. 147]. З позитивного боку, це дослідження даних, які сприяють виявленню зв'язків між явищами, які раніше неможливо було дослідити через відсутність даних.

Таким чином, з урахуванням сучасних технологій та методів обробки Великих Даних, керівники будь-якого рівня, можуть отримувати більш якісну аналітику, для коригування рішень, замість формування річних звітів з порівняннями показників, які не досягли бажаних індикаторів.

Згідно Першого Добровільного національного огляду Цілей сталого розвитку в Україні (2020), щодо першого етапу системної роботи з ЦСР з 2015 року, який охоплює: адаптацію ЦСР в Україні; моніторинг ЦСР; аналіз ключових тенденцій; оцінку ступеня інкорпорації завдань ЦСР у стратегічні та програмні документи України; встановлено, що для досягнення кожної ЦСР існують проблеми та недоліки в управлінні. Зокрема, це суперечності в організації відповідних органів державної влади; надлишкове різноманіття суб'єктів збору даних в одній сфері діяльності; брак координації. Головною умовою досягнення усіх ЦСР є забезпечення високоякісного управління, що передбачає компетентність персоналу, спрощення адміністративних структур [21, с. 112].

Україна не єдина країна, яка має кризу управління та прийняття рішень на базі своєчасних, достовірних та якісних даних. Зокрема, Генеральний секретар ООН у своїй узагальнюючій доповіді щодо Порядку денного 2030 р., в якості причин, що призвели до критичного стану людства, визначає такі: недостатність обсягу інформації для прийняття рішень; нерішучість і відсутність сміливості, у вищого керівництва держав, при формуванні політики змін у суспільстві та змін в управлінні економікою; необґрунтованість стратегічних рішень; відсутність цілісних та комплексних підходів щодо вирішення масштабних проблем розвитку [22].

Прийняття рішень як когнітивний процес – це збір якісної інформації з подальшим вибором найкращого варіанта із згенерованих різних варіантів поведінки або дій суспільства, що відбувається завдяки реалізації когнітивних функцій збору, аналізу, зіставлення, визначення критеріїв, оцінки, планування, пошуку, прогнозування, навчання, вибору тощо [23, с. 32]. Враховуючи цифрову трансформацію усіх сфер суспільного життя та збільшення обсягів цифрових даних з 2015 по 2020 рік на понад 314 % [1] зробимо висновок, що для ефективного прийняття рішення людина об'єктивно не може проаналізувати таких обсяг даних. Для формування умов і забезпечення високого рівня компетенції осіб, що приймають рішення, необхідно: отримання необхідного обсягу та якості інформації, через ефективну систему інформаційної взаємодії та ефективну інформаційну інфраструктуру; продукування багато дисциплінарних знань високого рівня, що забезпечують здатність отримувати та обробляти інформацію та знання необхідного обсягу та якості за допомогою мета когнітивного процесу мозку; наявність багато дисциплінарних знань високого рівня, релевантних щодо проблем, які потребують прийняття відповідних рішень [23, с. 37].

Це потребує впровадження у систему прийняття рішень аналізу Великих Даних та інші цифрові технології, які сьогодні, та в майбутньому, будуть здатні забезпечити вищенаведені умови.

Аналізуючи Великі Дані, зібрані безпосередньо з пристроїв споживачів, можна більш якісно і точно визначити рівні досягнення індикаторів ЦСР таких, як:

ЦСР 1 (подолання бідності): оплата послуг мобільного зв'язку – доповнює дані для індикаторів, які визначають рівень доходу;

ЦСР 2 (подолання голоду): онлайн-дані про ціни на продукти – доповнюють моніторинг продовольчої стабільності;

ЦСР 3 (міцне здоров'я): картографування переміщень користувачів мобільних телефонів – можливий прогноз зростання інфекційних захворювань, через перебування у місцях масового скупчення людей чи місцях з низьким рівнем імунізації населення;

ЦСР 5 (гендерна рівність): аналіз фінансових транзакцій – визначення структури витрат і впливу криз на чоловіків і жінок;

ЦСР 11 (сталі міста і громади) та ЦСР 13 (зміна клімату): через аналіз супутникових зображень, даних розумних сенсорів можна відстежувати стан земель, парків, незаконну вирубку лісів, контролювати кількість забруднюючих речовин у воді, ґрунті.

Через аналіз соціальних медіа можна доповнити індикатори для декількох показників ЦСР:

виявити прояви дискримінації (ЦСР 10 зменшення нерівності);

через онлайн-трансляції фіксувати в режимі реального часу боротьбу зі стихійним лихом (пожежа, землетрус) відстежувати постраждалих (ЦСР 15 життя на суші);

проаналізувати громадську думку щодо державних послуг чи прав людини (ЦСР 16 мир, справедливість, громадські інституції) [1].

Згідно дослідження “для вирішення більшості соціально-економічних та екологічних проблем сучасного світу необхідні нові цифрові технології, що дають змогу сформуванню моделі управління [...], які забезпечують як більшу прозорість влади та ефективне цифрове врядування, так й економічне піднесення – розширення ринків, підвищення конкуренції, створення нових умов для бізнесу, збільшення можливостей для задоволення інтересів споживачів” [24, с. 10]. Цифрова трансформація уже обумовила появу величезного обсягу даних, зосередженого у невеликій кількості компаній – розробників додатків та смарт-речей.

Технологія збору і обробки Великих Даних тісно пов’язана із технологіями Хмарних обчислень (від англ. Cloud Computing – “хмарне середовище”, “хмарне сховище”) – сукупність програмних та інфраструктурних рішень, які забезпечують повсюдний, постійний та одночасний доступ через мережу Інтернет усіх користувачів до обчислювальних ресурсів хмарного середовища.

При оцінці правового забезпечення хмарного середовища потрібно врахувати цілі групи суспільних відносин, які окремо регулюються у межах цивільного, адміністративного, конкурентного, господарського та інформаційного права. Це відносини щодо:

1. Охорони персональних даних. Суб’єкти цих відносин – фізичні особи – користувачі мобільних телефонів та інших смарт-речей, за допомогою яких збираються різноманітні набори даних про фізичних осіб;

2. Відносини надання доступу та визначення вартості послуг підключення і використання мобільного зв’язку. Суб’єктами цієї групи відносин є провайдери та оператори мобільного зв’язку. Наприклад, Компанія “Київстар” пропонує Big Data-послуги, які пов’язані із прогностичними висновками після аналізу Великих Даних більш як за 100 автоматизованими критеріями. Зокрема, можна визначити орієнтовне коло клієнтів за віком, статтю, локацією, наявністю дітей, типом мобільного пристрою, операційною системою, інтересами, подорожами, стилем життя, типом транспорту, яким вони користуються. Цей обсяг відомостей поєднує більше ніж один тип даних, які міг отримати мобільний оператор (наприклад, фіксація просторового переміщення абонентів). Така послуга для бізнесу допоможе сегментувати цільову аудиторію, виявити закономірності для кожного сегмента та побудувати персональну маркетингову стратегію спрямовану на кожного клієнта, вдосконалити клієнтську програму лояльності [25].

Таким чином, бачимо, що обсяги зібраних персональних і неперсональних метаданих абонентів мобільного зв’язку використовуються компаніями для надання великого обсягу супутніх послуг для бізнесу, наприклад у формі прогностичних висновків

та прогнозної Big Data-аналітики. А користувачі послуг мобільного оператора не мають окремого права на управління та захист своїх даних від прогнозних висновків [26];

3. Відносини щодо охорони інтелектуальної власності, в частині захисту програмних рішень для Big Data-аналітики. Компанії вкладають багато коштів для розробки бізнес-моделей для надання у майбутньому послуг з Big Data-аналітики. Цивільна складова цих відносин полягає в оформленні різних договорів з розробниками програмного забезпечення таких рішень. Інша складова у цих відносинах – це правова охорона бази зібраних Великих Даних, як самостійного об'єкта інтелектуальної власності.

4. Інформаційні відносини, які пов'язані з визначенням правового режиму доступу до даних, захисту інформації, реагування на загрози витоку або втрати даних, кібербезпеки.

5. Інформаційно-інфраструктурні та господарські відносини, пов'язані із отриманням ліцензій на право провадження господарської діяльності з надання послуг у галузі криптографічного захисту інформації (крім електронних довірчих послуг) та технічного захисту інформації [27].

Наведені групи суспільних відносин, які є у процесі збирання та обробки Великих Даних та технологій Хмарних обчислень, ілюструють їх комплексний характер та окремо регулюються різними галузями права.

Аналітика Великих Даних потребує залучення спеціальних фахівців, а результати обробки Великих Даних може бути самостійною послугою, яка сприяє конкуренції на ринку. Це необхідно враховувати, адже проаналізовані Великі Дані мають комерційний інтерес для суб'єктів господарювання.

Такі технологічні IT-гіганти як IBM, BMW Group Xarvio Digital Farming Solutions компанії BASF у свої плани діяльності та бізнес-процеси включають завдання сталого розвитку [24, с. 10], але це скоріше є проявом соціальної відповідальності бізнесу.

Правове забезпечення ЦСР в Україні можна поділити на два великі етапи.

Перший етап: 2000 – 2015 рік – документи, які стосувались досягнення Цілей тисячоліття.

Другий етап: 2015 – 2030 роки – документи, спрямовані на досягнення Цілей сталого розвитку. Проаналізуємо основні документи другого етапу.

2015 рік – схвалення Стратегії сталого розвитку “Україна 2020” (далі – Стратегія “Україна 2020”), яка визначала мету, вектори руху, дорожню карту, першочергові пріоритети та індикатори належних оборонних, соціально-економічних, організаційних, політико-правових умов становлення та розвитку України. Стратегічними індикаторами реалізації Стратегії визначено досягнення 25 ключових показників. Всі індикатори пов'язані із входженням України в світові галузеві рейтинги. Наприклад, рейтинг Світового банку “Doing Business” про зайняття Україною до 2020 року однієї з перших 30 позицій; Глобальний індекс конкурентоспроможності, який розраховує Всесвітній Економічний Форум (WEF), згідно якого, Україна має увійти до 40 кращих держав світу; Глобальний індекс конкурентоспроможності у боротьбі за таланти, в якому Україна має зайняти до 30-ї позиції серед кращих держав світу та інші подібні показники.

Основними засобами реалізації Стратегії “Україна 2020” є суспільний договір між владою, бізнесом та громадянським суспільством. Нормативно-правове та організаційне забезпечення реалізації Стратегії “Україна 2020” має здійснюватися шляхом розроблення та прийняття в установленому порядку відповідних нормативно-правових актів, щорічних планів дій реалізації цієї Стратегії, моніторингу стану їх виконання [28]. За період з 2015 по 2019 рік в нормативних документах стратегічного характеру для

здійснення реформ є посилання на Стратегію “Україна 2020” (наприклад, Стратегія реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015 – 2020 роки [29] та інші стратегічні документи). За рейтингом Doing Business (станом на 2019 рік) Україна займає 64 місце [30] (замість показника від 1 до 30 сформованих у Стратегії “Україна 2020”). Хоча за останні 5 років активних реформ Україна у цьому рейтингу покращила свої позиції на 32 показники [31], 64 місце, занадто далека рейтингова позиція, від бажаного показника Стратегії “Україна 2020”.

Вказане ілюструє, що заплановані показники досягнення сталого розвитку в Стратегії “Україна 2020” залежать від багатьох змінних, на які не можуть об’єктивно впливати керівники різних рівнів. Отже, при визначенні індикаторів досягнення ЦСР мають бути такі дані, які реально зібрати в межах України, і в результаті аналізу яких, можливо будуть прийняті і скориговані рішення у короткострокових проміжках часу. Своєчасні короткострокові тактичні рішення забезпечать безумовне досягнення довгострокових стратегічних показників ЦСР. Важливо врахувати і протилежний фактор, що за короткий проміжок часу, відлік якого починається від прийняття рішення і закінчується збором реальних даних про результати його впровадження, не всі соціальні процеси відреагують на нову зміну так, щоб зібрані дані адекватно могли ілюструвати ефект від результатів виконання рішення. Це свідчить про те, що закріплення нормативної вимоги подання даних про стан показників ЦСР, наприклад в один календарний рік, для всіх показників ЦСР є регресивним підходом. Прогресивний підхід полягає в тому, щоб визначити для кожної ЦСР ті дані та періоди їх збору і аналізу, які можуть вплинути на процес коригування рішення. Саме такий прогресивний підхід можна втілити через технології збору та аналізу Великих Даних у режимі реального часу.

2019 рік (серпень) – Розпорядженням Кабінету Міністрів України (далі – КМУ) врегульовано “Питання збору даних для моніторингу реалізації ЦСР”, затверджено перелік із 110 національних індикаторів ЦСР. Центральний орган виконавчої влади, який координує інші органи виконавчої влади щодо надання індикаторів, метаданих та оприлюднення їх на офіційному веб-сайті є Державна служба статистики України. Основними відповідальними за надання даних для різних ЦСР до Державної служби статистики України є: Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України, Мінагрополітики, Міністерство охорони здоров’я України, Міністерство освіти і науки України, Мінсоцполітики, Мінрегіон, Держводагентство, Міненергуюгілля, Держенергоефективності, Мінекономрозвитку, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв’язку [32].

2019 рік (вересень) – Указ Президента України “Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року”, яким визначено необхідність досягнення 17 ЦСР та встановлено строк для оприлюднення моніторингу досягнення ЦСР щороку до 1 березня року, який настає за звітним [33].

Відповідно до норм Закону України “Про захист інтересів суб’єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни”, у зв’язку зі збройною агресією росії проти України, починаючи з лютого 2022 року, органи державної статистики не проводять вибіркові обстеження населення (домогосподарств), унаслідок чого не мають можливості отримувати інформацію за результатами досягнення ЦСР [34].

Генеральний Секретар ООН у своїй доповіді на сесії 2019 року зазначив, що по більш ніж половині глобальних показників більшість країн або не збирають дані на регулярній основі, або не мають встановленої методики їх оцінки [35].

Держстатом публікуються інформаційне забезпечення моніторингу ЦСР та метадані індикаторів щодо кожної ЦСР на офіційному сайті та відкритій платформі ЦСР в Україні, яка була розроблена Державною службою статистики України у партнерстві з ПРООН в Україні в рамках програми ООН “Сприяння стратегічному плануванню та фінансуванню стійкого розвитку України як на національному, так і на регіональному рівні”, що фінансується Спільним Фондом ЦСР [34].

Останнє оновлення даних ЦСР 1-4, 6-8, 11-17 було – 24 грудня 2020 року. Щодо ЦСР 10 (скорочення нерівності) – оновлення було 21 квітня 2023 року [36]. Задовго до прийняття Закону України “Про захист інтересів суб’єктів подання звітності...” дані на вказаному порталі, щодо більшості цілей, не оновлювались.

Таким чином, проблема своєчасного збору і оцінки даних через таку різноманітну інституційну інфраструктуру не забезпечує динамічного відстеження даних та оперативного прийняття рішень.

2020 рік – до Регламенту діяльності КМУ внесено зміни про те, що у процесі формування та реалізації державної політики необхідно враховувати досягнення ЦСР [37]. Також у цей рік було опубліковано перший Добровільний національний огляд стану досягнення ЦСР в Україні [21].

2022 рік – затверджено “Державну стратегію забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року” [38] та затверджено операційний план з її реалізації на 2022 – 2024 роки на виконання ЦСР (5-11, 15-17), а також перелік індикаторів для моніторингу гендерної рівності “Питання збору даних для моніторингу гендерної рівності” [39].

2023 рік – для координації дій органів виконавчої влади з питань забезпечення досягнення ЦСР створено тимчасовий консультативно-дорадчий орган КМУ “Міжвідомчу робочу групу з питань забезпечення досягнення ЦСР”, до складу якої входять перші заступники та заступники міністрів усіх міністерств, голова Держстату, а за згодою – представники НБУ, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, з Офісу Президента України, міжнародних організацій та установ, громадських організацій та наукових установ [40].

Міністерство економіки України розробляє пропозиції щодо основних напрямів розвитку та реформування економіки, досягнення Цілей сталого розвитку, забезпечує підготовку відповідних планів і програм, здійснює державне прогнозування економічного і соціального розвитку України [41].

2024 рік (січень) – на офіційному сайті Мінекономіки оприлюднено для громадського обговорення “Проект стратегії відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого та середнього підприємництва (МСП) на період до 2027 року”, яка містить завдання для досягнення ЦСР: 5 (гендерна рівність), 7 (доступ до енергетики), 8 (гідна праця), 9 (стійка інфраструктура), 10 (скорочення нерівності). У проекті Стратегії є розділ “Політики управління даними та МСП” про адвокування відкритих наборів даних та співпраці з постачальниками технологій для створення зручних інтерфейсів даних та інструментів аналізу. Ці заходи дозволять МСП використовувати відкриті дані для аналізу ринку та стратегічного планування [42, с. 28]. Визначено перелік заходів для стимулювання цифрової трансформації (наприклад, розробка тесту на цифрову зрілість та цифрову інтеграцію на порталі “Дія.Бізнес”, надання електронних ваучерів на хмарні рішення для малого бізнесу, поглиблення

цифрової інтеграції та навчання технологій штучного інтелекту та аналітики Великих Даних для МСП [42, с. 29].

Згідно із ст. 11 Закону України у разі появи у публічного користувача хмарних послуг потреби у технічних та/або програмних засобах [...] для підтримки своєї діяльності, а також реалізації повноважень та виконання покладених завдань соціально-економічної, екологічної, науково-технічної, оборонної, національно-культурної та іншої діяльності у сферах загальнодержавного значення, публічний користувач хмарних послуг зобов'язаний ініціювати закупівлю відповідних хмарних послуг та/ або послуг центрів обробки даних. Така закупівля здійснюється відповідно до процедур, визначених Законом України “Про публічні закупівлі” [43].

Отже, хоча і існує правове регулювання для створення технічної інфраструктури обробки Великих Даних на базі хмарних технологій, однак не передбачено рекомендацій чи правових вимог до бізнесу надавати доступ до частини даних, які можуть бути використанні для аналізу індексів ЦСР. Створена інституційна система центральних органів виконавчої влади, передає дані для індексів ЦСР Держстатистики, який оприлюднює річні звіти та метадані. Закупівля хмарних послуг окремими публічними користувачами не буде ефективною, без своєчасного збору Великих Даних.

Висновки.

Збір інформації має важливе значення для прийняття рішень. Своєчасне прийняття та коригування рішень дозволяє ефективно будувати політику досягнення ЦСР. Проблема збору даних для показників ЦСР є надважливою, і може бути вирішена через використання цифрових технологій, таких як: збір, аналіз, обробка Великих Даних.

Існує окрема проблема збору Великих Даних. Збір таких даних здійснюється корпоративними структурами, які розробили смарт-девайси, вклали кошти у формування баз даних, мають технічні та програмні ресурси для обробки цих Великих Даних, використовують результати обробки даних у власних бізнес-моделях, або як самостійні супутні послуги.

Аналіз правового забезпечення ЦСР в Україні за другий етап 2015 – 2030 року, показав, що системна координація дій започаткована з 2023 року, і почалася зі створення Міжвідомчої робочої групи з питань забезпечення досягнення ЦСР. За рахунок свого складу – заступників міністрів усіх центральних органів виконавчої влади, ця група може на системному рівні координувати діяльність усіх міністерств щодо впровадження в плани їх діяльності та розробку документів для дій, які спрямовані на досягнення ЦСР.

Необхідно прийняти єдину Стратегію досягнення усіх ЦСР в Україні до 2030 року, яка буде враховувати механізми збору та аналізу Великих Даних, у тому числі отримання від бізнесу прогностичної аналітики, яка, значною мірою, залежить від результатів аналізу Великих Даних чи надання доступу до метаданих та баз даних органам державної влади для проведення статистичних досліджень щодо оцінки індикаторів ЦСР.

Створена в Україні інституційна система збору даних для показників ЦСР включає понад 10 центральних органів виконавчої влади, які передають дані для узагальнення Державній службі статистики України, із їх публікацією на порталі один раз на рік. Такий збір даних не забезпечує оперативного збору інформації для їх аналізу і врахування у процесі прийняття рішень У зв'язку із повномасштабним вторгненням з 2022 року дані, по більшості показників ЦСР, не оновлюються.

Не передбачено правових вимог, чи соціальних партнерств про надання зібраних Великих Даних від бізнесу до органів державної влади. Це свідчить про те, що у полі

зору законодавця відсутнє системне бачення про перспективи отримання та використання Великих Даних для аналізу і досягнення ЦСР.

У документах Стратегічного рівня має враховуватись прогресивний механізм передачі даних від бізнесу до органів влади, наявних масивів проаналізованих Великих Даних, з метою їх врахування у процесі прийняття та коригування рішень для досягнення ЦСР.

Формування правового забезпечення обробки Великих Даних для прийняття рішень і застосування прогресивного підходу до способів та періодів збору, обробки та аналізу Великих Даних для врахування в процесах прийняття рішень, у тому числі для досягнення Цілей сталого розвитку, є складним завданням, з огляду на комплексний характер суспільних відносин: цивільних, господарських, адміністративних, інформаційних, інформаційно-інфраструктурних, які існують у процесі збору Великих Даних, та протилежні інтереси учасників цих відносин.

Використана література

1. UN Big Data for Sustainable Development (2017). URL: <https://www.un.org/en/global-issues/big-data-for-sustainable-development> (дата звернення: 22.02.2024).
2. Янчук Н.Д. (2009) Правове забезпечення концепції сталого розвитку сучасної держави: теоретико-компаративістський аналіз: дис. ...к.ю.н.: 12.00.01 – теорія і історія держави і права; історія політичних і правових учень. Одеська національна юридична академія. Одеса, 195 с.
3. Непийвода В.П. (2006) Правове регулювання суспільних відносин щодо лісів у контексті сталого розвитку: дис. ...к.ю.н.: 12.00.06 – земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право. Інститут держави і права ім. В.М. Корецького. Київ, 154 с.
4. Мартинова Н.О. (2016). Правове забезпечення сталого розвитку сільських територій: ...к.ю.н. 12.00.06 – земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право. Національний університет біоресурсів і природокористування України. Київ, 193 с.
5. Савельєва О.М. (2017) Предмет аграрного права України в умовах сталого розвитку: ...к.ю.н.: 12.00.06 – земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право. Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого. Харків. 220 с.
6. Курман Т.В. (2019) Теоретико-методологічні засади правового забезпечення сталого розвитку сільськогосподарського виробництва: дис. ...д.ю.н.: 12.00.06 – земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право. Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого. Харків, 506 с.
7. Шаповалова О.В. (2007) Адаптація господарського законодавства до вимог сталого розвитку: дис. ...д.ю.н. 12.00.04 – господарське право, господарсько-процесуальне право, Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля. Київ. 500 с.
8. Сухорольський П.М. (2010) Міжнародно-правова охорона та регулювання сталого розвитку гірських регіонів (Альпійська і Карпатська конвенції): дис. ...к.ю.н.: 12.00.11 – міжнародне право. Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів, 240 с.
9. Новицький В.В. (2015) Міжнародно-правовий вимір концепції сталого розвитку: дис. ...к.ю.н.: 12.00.11 – міжнародне право. Ужгородський національний університет. Ужгород. 195 с.
10. Гудіма Т.С. (2021) Господарсько-правове забезпечення реалізації грошово-кредитної політики держави на засадах сталого розвитку: дис. ...д.ю.н.: 12.00.04 – господарське право; господарсько-процесуальне право. Державна установа “Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова Національної академії наук України”. Київ, 336 с.
11. Національний репозитарій академічних текстів. Економічні науки. URL: <https://nrat.ukrintei.ua/searchdb> (дата звернення (дата звернення: 22.02.2024)).

12. Доповідь ООН про Цілі Розвитку Тисячоліття (2015). Нью-Йорк, 75 с. URL: <https://web.archive.org/web/20170712121312/http://www.un.org/ru/millenniumgoals/mdgreport2015.pdf> (дата звернення: 22.02.2024).
13. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. URL: http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=R (дата звернення: 22.02.2024).
14. Department of Economic and Social Affairs Sustainable Development. 17 Goals. URL: <https://sdgs.un.org/goals> (дата звернення: 22.02.2024).
15. High level Group for Partnership, Coordination and Capacity-Building for statistics for the 2030 Agenda for Sustainable Development. URL: <https://unstats.un.org/sdgs/hlg/> (дата звернення: 22.02.2024).
16. Inter-agency and Expert Group on SDG Indicators. URL: <https://unstats.un.org/sdgs/iaeg-sdgs> (дата звернення: 22.02.2024).
17. Revised list of global Sustainable Development Goal indicators. URL: <https://unstats.un.org/sdgs/indicators/official%20revised%20list%20of%20global%20sdg%20indicators.pdf> (дата звернення: 22.02.2024).
18. Lyytimäki J. (2019) Seeking SDG indicators. *Nature Sustainability*, 2(8) 646 p. Doi: 10.1038/s41893-019-0346-7.
19. Wang X., Song C., Cheng C., Ye S., Shen S. (2021). Cross-national Perspectives on Using Sustainable Development Goals (SDGs) Indicators for Monitoring Sustainable Development: A Database and Analysis. *Chinese Geographical Science*, 31(4), p. 600-610. Doi: 10.1007/s11769-021-1213-9.
20. Нікітенко В.О., Метеленко Н.Г., Шапуров О.О. (2022). Концепція цифрової трансформації як чинник підтримки сталого екологічного, соціального та економічного розвитку. *Humanities Studies*, 12 (89). С. 142-152.
21. Перший Добровільний національний огляд щодо Цілей сталого розвитку в Україні за 2015 – 2019 рік. 117 с. URL: <https://ukraine.un.org/sites/default/files/2021-10/VNR%20SDG%20Ukraine%202020.pdf> (дата звернення: 22.02.2024).
22. UN Secretary-General (2014). The Road to Dignity by 2030: Ending Poverty, Transforming All Lives and Protecting the Planet Synthesis. URL: https://www.un.org/disabilities/documents/reports/SG_Synthesis_Report_Road_to_Dignity_by_2030.pdf
23. Баранов О.А. (2023) Цивілізаційна місія цифрових трансформацій. *Інформація і право*. № 3(46)/2023. С. 25-41. DOI: [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2023.3\(46\).287067](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2023.3(46).287067).
24. Федулова Л.І. (2020). Тенденції розвитку та впровадження цифрових технологій для реалізації цілей сталого розвитку. *Економіка природокористування і сталий розвиток*. С. 6-14.
25. Київстар. Бізнес. Розсилки Big Data. URL <https://kyivstar.ua/business/products/client-portfolio> (дата звернення: 22.02.2024).
26. Дубняк М. (2023). Право на результати обробки даних у формі прогнозних висновків отриманих штучним інтелектом. *Інформація і право*. № 4(47)/2023. С. 136-146.
27. Положення про порядок розроблення, виробництва та експлуатації засобів криптографічного захисту інформації від 01.01.22 р. № 0862-07. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0862-07#Text> (дата звернення: 22.02.2024).
28. Стратегія сталого розвитку “Україна 2020”: Указ Президента України від 12.01.15 р. № 5/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Text>
29. Стратегія реформування судової влади, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки: Указ Президента України від 20.05.15 р. № 276/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/276/2015#Text>
30. Doing Business. URL: <https://archive.doingbusiness.org/en/rankings?region=europe-and-central-asia>
31. Національна економічна стратегія до 2030 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 03.03.21 р. № 179. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-nacionalnoyi-eko-a179>

32. Питання збору даних для моніторингу реалізації ЦСР: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.08.19 р. № 686-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/686-2019-%D1%80#Text>

33. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30.09.19 р. № 722/2019. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825>

34. Відкрита платформа ЦСР в Україні. URL: <https://sdg.ukrstat.gov.ua/uk/about>

35. United Nations. 2019. Progress towards the Sustainable Development Goals: report of the Secretary-General. Special Edition. New York, 8 May.

36. Держстат: Інформаційне забезпечення моніторингу ЦСР, метадані. URL: https://ukrstat.gov.ua/csr_prezent/2020/ukr/st_rozv/metadana/metadana.htm (останнє оновлення 02.02.2022, дата звернення: 20.02.2024).

37. Регламент Кабінету Міністрів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.07.07 р. № 950. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950-2007-%D0%BF#Text> (дата звернення 20.02.2024).

38. Державна стратегія забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.08.22 р. № 752-2022-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/752-2022-%D1%80#Text> (дата звернення: 20.02.2024).

39. Питання збору даних для моніторингу гендерної рівності: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 02.12.20 р. № 1517-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1517-2020-%D1%80#Text> (дата звернення: 20.02.2024).

40. Про утворення міжвідомчої робочої групи з питань забезпечення досягнення Цілей сталого розвитку: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.08.23 р. № 923. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/923-2023-%D0%BF#Text> (дата звернення: 20.02.2024).

41. Положення про Міністерство економіки України: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.08.14 р. № 459 (в редакції від 17.02.21 р. № 124). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/459-2014-%D0%BF#Text> (дата звернення: 20.02.2024).

42. Проект стратегії відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого та середнього підприємництва на період до 2027 року. – (Міністерство економіки України). URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=454b13bc-35034185b59db60f6467748c&title=ProektStrategiiVidnovlennia-StalogoRozvitkuTaTsifrovoiTransformatsiiMalogoTaSerednogoPidprimitstvaNaPeriodDo2027-Roku>

43. Про хмарні послуги: Закон України від 27.12.23 р. № 2075-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2075-20#Text> (дата звернення: 20.02.2024).

~~~~~ * * * ~~~~~